
Votaziun dal pievel

9 da favrer 2020

Emprim project

Iniziativa dal pievel «Per dapli abitaziuns pajablas»

Segund project

Scumond da la discriminaziun pervia da l'orientaziun sexuala

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Emprim project

Iniziativa dal pievel «Per dapli abitaziuns pajablas»

Curtamain	→	4–5
Detagls	→	8
Arguments	→	12
Text da votaziun	→	16

Segund project

Scumond da la discriminaziun pervia da l'orientaziun sexuala

Curtamain	→	6–7
Detagls	→	18
Arguments	→	22
Text da votaziun	→	26

Il's videos da
la votaziun:

 admin.ch/videos_rm

L'app davart
las votaziuns:

VoteInfo

Curtamain

Iniziativa dal pievel

«Per dapli abitaziuns pajablas»

Situaziun da partenza

Oravant tut en territoris urbans è la purschida da spazi d'abitar fin l'onn 2015 d'aventada stgarsa. Fin l'onn 2016 èn er s'augmentads ils tschains da locaziun. La stgarsezza e la chareschia eran ina consequenza da la buna situaziun economica e da la gronda creschientscha da la populaziun.

Il project

L'iniziativa pretenda che la Confederaziun ed ils chantuns promovian pli fitg abitaziuns da locaziun favuraivlas. En l'entira Svizra duain almain 10 pertschient da las abitaziuns construidas da nov appartegnair a purtaders d'immobiglias d'util public – per regla èn quai societads cooperativas per la construcziun d'abitaziuns. Per promover la construcziun d'abitaziuns d'util public duain ils chantuns e las vischnancas pudair introducir in dretg da precumpra per sai. Per bains immobigliars en proprietad da la Confederaziun u d'interpresas federalas survegnissan ils chantuns e las vischnancas en general in dretg da precumpra. La finala vul l'iniziativa impedir che subvenziuns per sanaziuns energeticas mainian a soluziuns da luxus e rendian las abitaziuns sproporziunadamain charas. Il Cussegl federal ed il parlament refusan l'iniziativa. Il parlament ha però deliberà meds finansials supplementars per il fond existent a favur da la construcziun d'abitaziuns d'util public. Quest uschenumnà «Fonds de Roulement», dal qual vegnan concedids emprests, vegn augmentà mo, sche l'iniziativa dal pievel vegn refusada.

Detagls	→	8
Arguments	→	12
Text da votaziun	→	16

Dumonda
da votaziun

Vulais Vus acceptar l'iniziativa dal pievel «Per dapli abitaziuns pajablas»?

Recumandaziun
dal Cussegl federal
e dal parlament

Na

Per il Cussegl federal e per il parlament èsi cler: I dat avunda abitaziuns da locaziun per pretschs supportabels. Gia oz garantescha la Constituziun federala la promoziun da la construcziun d'abitaziuns d'util public – senza quota fixa. La promoziun d'abitaziuns vertenta è sa cumprovada. La realisaziun da l'iniziativa custass sproporziunadamain bler.

 admin.ch/abitaziuns-pajablas

Recumandaziun
dal comité
d'iniziativa

Gea

Tenor il comité d'iniziativa datti en Svizra memia paucas abitaziuns pajablas. Il motiv per l'augment dals tschains da locaziun è che las proprietarias ed ils proprietaris d'immobiglias vulan pli e pli grondas renditas. L'iniziativa pretenda dapli abitaziuns en la proprietad da purtaders da chasas d'abitar d'util public, perquai che quels lavuran senza finamira da rendita.

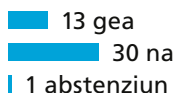
 bezahlbare-wohnungen.ch

 mieterverband.ch

Votaziun en
il Cussegl nazional

Votaziun en
il Cussegl dals
chantuns

Curtamain

Scumond da la discriminaziun pervia da l'orientaziun sexuala

Situaziun da partenza

Il dretg penal svizzer protegia umans cunter differentas furmas da la discriminaziun. Uschia sa fa chastiabel, tgi che discreditescha en la publicitad cun plets u cun accziuns ina persuna u ina gruppa da persunas pervia da sia razza, pervia da sia etnia u pervia da sia religiun. Il parlament ha decidì da meglierar la protecziun e d'extender la norma penala anti-rassistica. Da nov duai esser chastiabla er ina discriminaziun pervia da l'orientaziun sexuala. Cunter quai è vegnì fatg in referendum.

Il project

Cun l'extensiun da la norma penala vegnan protegidas da nov er persunas che vegnan discriminadas pervia da lur omo-, etero- u bissexualitad. Scumandadas èn remartgas u accziuns publicas che violeschan la dignitad d'ina persuna u d'ina gruppa da persunas e che sveglian uschia in clima d'odi e pericliteschan la convivenza paschaivla da la societad. Chastiabel sa fa er, tgi che refusa ad ina persuna pervia da sia orientaziun sexuala ina prestaziun puschida publicamain. La norma penala na vala dentant betg per remartgas u per accziuns en il ravugl da la famiglia u en il circol d'amis. Er discussiuns objectivas en la publicitad n'èn betg pertutgadas da quai e restan vinavant permessas.

Detagls	→	18
Arguments	→	22
Text da votaziun	→	26

Dumonda
da votaziun

Vulais Vus acceptar la midada dals 14 da december 2018 dal Cudesch penal e da la Lescha penala militara (Discriminaziun ed incitaziun a l'odi pervia da l'orientaziun sexuala)?

Recumandaziun
dal Cussegl federal
e dal parlament

Gea

Tenor l'avis dal Cussegl federal e dal parlament na dastga nagin vegnir discriminà pervia da sia omo-, etero- u bisexualitad. Quai tutga tar ils dretgs fundamentals che vegnan garantids da la Constituziun federala. L'extensiun dal dretg penal megliere-scha la protecziun cunter discriminaziun. La libertad d'exprimer sia opiniun na vegn betg violada tras quai.

 admin.ch/scumond-discriminaziun

Recumandaziun
dal comité
da referendum

Na

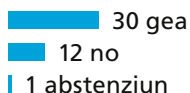
Tenor il comité sa tracti tar la lescha che vegn vendida sco protecziun cunter discriminaziun, en vardad d'ina lescha da censura. Quella pericliteschia la libertad d'opiniun sco er la libertad da conscienza e da mastergn. Ultra da quai na saja la lescha betg necessaria: Tgi che offendia u umilieschia publica-main persunas, vegnia chastià gia oz.

 zensurgesetz-nein.ch

Votaziun en
il Cussegl nazional

Votaziun en
il Cussegl dals
chantuns

Detagls

Iniziativa dal pievel
«Per dapli abitaziuns pajablas»

Arguments dal comité d’iniziativa	→	12
Arguments dal Cussegl federal	→	14
Text da votaziun	→	16

Situaziun da partenza

L'iniziativa è vegnida inoltrada l'onn 2016, cura che la purschida d'abitaziuns da locaziun è daventada stgarsa en intginas regiuns da la Svizra ed ils tschains da locaziun èn per part s'augmentads fermamain. Ils motivs per quest svilup eran la buna situaziun economica e la gronda creschientscha da la populaziun. En tut la Svizra n'èn betg vegnidas construidas avunda novas abitaziuns per cuvrir il basegn. La quota da las abitaziuns vidas è sa diminuida tranter ils onns 2007 e 2012. Pir suenter èn vegnidas construidas mintga onn uschè bleras abitaziuns che la cifra d'abitaziuns vidas è puspè s'augmentada.¹

Purschida d'abitaziuns da locaziun dapi 2016

Il martgà per abitaziuns da locaziun era l'onn 2016 tut en tut puspè equilibrà: l'offerta e la dumonda s'equivalevan pli u main. Dapi lura datti en media ina pitschna surofferta. La quota d'abitaziuns vidas è s'augmentada cuntinuadamain.

Svilup dals pretschs da locaziun

Tranter ils onns 2008 e 2016 è s'augmentada la media dals tschains da locaziun², schebain ch'il tschains da referenza ch'è decisiv per adattar ils tschains è sa reduci fermamain³. Dapi l'onn 2016 sa reduceschan las medias dals pretschs per abitaziuns affittadas da nov u puspè affittadas – er per abitaziuns dal segment da pretschs bass è il martgà puspè quasi equilibrà.

- 1 La quota da las abitaziuns vidas vegn eruida da l'Uffizi federal da statistica (UST) e preschentada cun l'uschenumnada «cifra d'abitaziuns vidas». Tranter ils onns 2007 e 2012 è la quota d'abitaziuns vidas sa reducida dad 1,07 % a 0,95 %. Il 1. da zercladur 2019 importava la cifra d'abitaziuns vidas 1,66 %
([bfs.admin.ch](https://www.bfs.admin.ch/bfs/portal/fr/index.html) > Statistiken finden > Bau- und Wohnungswesen > Wohnungen > Leerwohnungen).
- 2 L'Uffizi federal d'abitaziuns cumpilescha ils indicaturs ils pli impurtants dal martgà d'abitaziuns, tranter auter er il svilup dals pretschs d'abitaziuns da locaziun
([bwo.admin.ch](https://www.bwo.admin.ch/bwo/portal/fr/index.html) > Wohnungsmarkt > Marktwirtschaftliche Wohnungsversorgung > Wohnungsmarkt auf einen Blick > Mengen- und Preisindikatoren > Preisentwicklung: Mietwohnungen).
- 3 Il tschains da referenza che vala per adattar ils tschains da locaziun è sa reduci tranter ils onns 2008 e 2016 da 3,50 % ad 1,75 %. Il tschains da referenza vegn calculà sin basa da la media da la tariffa da tschains per emprests ipotecars en Svizra. Sch'il tschains da referenza sa mida, po in locatari far valair in dretg d'adattaziun dal tschains da locaziun envers il locatur
([referenzzinssatz.admin.ch](https://www.referenzzinssatz.admin.ch/)).

Situaziun regionalmain differentia

La situaziun è dentant fitg differenta da regiun a regiun. En tschertas citads, aglomeraziuns ed en tscherts territoris turistics èn ils pretschs s'augmentads cleramain pli fitg ch'en las regions ruralas. Gist en il territori urban poi anc adina esser difficil da chattar in'abitaziun che correspunda a las pussaivladads finanzialas.

Pretensiuns da l'iniziativa quota minimala

La finamira da l'iniziativa dal pievel è quella ch'i stattan a disposiziun dapli abitaziuns da locaziun favuraivlas. Ina rolla centrala duain en quest connex giugar ils purtaders da chasas d'abitar d'util public – per regla èn quai societads cooperativas per la construcziun d'abitaziuns. L'iniziativa pretenda che purtaders da chasas d'abitar d'util public cuntanschian ina quota dal martgà pli e pli gronda. Per quest intent duai la Confederaziun – en collavuraziun cun ils chantuns – procurar che purtaders da chasas d'abitar d'util public construeschian en l'entira Svizra almain 10 pertschient da las abitaziuns novas.

dretg da precumpra

Er ils dretgs da precumpra dals chantuns e da las vischnancas duain gidar ad augmentar la quota da purtaders da chasas d'abitar d'util public. L'iniziativa pretenda ch'ils chantuns e las vischnancas possian introducir in dretg da precumpra per bains immobigliars adattads per promover la construcziun d'abitaziuns d'util public. Per bains immobigliars en proprietad da la Confederaziun u d'interpresas federalas duain ils chantuns e las vischnancas en general survegnir in dretg da precumpra.

mantegniment d'abitaziuns da locaziun favuraivlas

L'iniziativa persequitescha er la finamira da mantegnair abitaziuns da locaziun favuraivlas. Sanaziuns sustegnidas dal maun public na duain betg chaschunar la perdita d'abitaziuns da locaziun favuraivlas. Subvenziuns da la Confederaziun e dals chantuns per renovaziuns energeticas duain pervia da quai vegnir concedidas mo pli, sch'i na vegnan betg fatgas sanaziuns luxuriosas e sche las locatarias ed ils locataris pon restar en l'abitaziun.

Custs da l'iniziativa

En la missiva dal Cussegl federal è vegnids stimads ils custs per cuntanscher la quota da 10 pertschient. Sche quella stuess vegnir cuntanschida cun ils instruments da promoziun existents, stuessan vegnir concedids tschintg giadas dapli emprests che en la media dals ultims onns. Tenor la stimaziun custass quai circa 120 milliuns francs per onn.⁴

Promoziun actuala tras la Confederaziun

Sa basond sin la Constituziun promova la Confederaziun gia oz la construcziun d'abitaziuns d'util public. En quest connex stattan dus instruments da promoziun en il center: Primo garantescha la Confederaziun ils emprests da la Centrala d'emissiun per purtaders da chasas d'abitar d'util public. Quai permetta ina finanziaziun avantagiada da spazi d'abitar ed uschia tschains da locaziun favuraivels.⁵ Secundo maina la Confederaziun in fond, or dal qual vegnan concedids a purtaders da chasas d'abitar d'util public emprests che portan tschains e ch'èn reimbursabels. Dapi l'onn 2003 è vegnidas sustegnidas cun quest uschenumnà «Fonds de Roulement» la construcziun e la renovaziun da var 1500 abitaziuns da locaziun favuraivlas per onn.⁶

Augment dal fond

Sin proposta dal Cussegl federal ha il parlament decidì d'augmentar il «Fonds de Roulement» durant 10 onns per 250 milliuns francs.⁷ Il credit duai procurar che la construcziun d'abitaziuns d'util public possia tegnair sia quota da martgà naziunala da var 4 pertschient. Il fond vegn augmentà mo, sche l'iniziativa dal pievel vegn refusada.

- 4 Missiva tar l'iniziativa dal pievel «Per dapli abitaziuns pajablas» e tar in conclus federal davart in credit general per augmentar il «Fonds de Roulement» a favur da la construcziun d'abitaziuns d'util public dals 21 da mars 2018; Fegl uffizial federal 2018 2213 2225 ([L admin.ch > Bundesrecht > Bundesblatt](#)).
- 5 La Centrala d'emissiun per purtaders da chasas d'abitar d'util public è in'associaziun che vegn purtada da las federaziuns da tetg da la construcziun d'abitaziuns d'util public. Ella empresta meds finansials directamain sin il martgà da chapital per conceder emprests a sias commembras ed a ses commembers.
- 6 Las amortisaziuns van enavos en il fond e servan a finanzia novs emprests. Questa circulaziun è il motiv per la designaziun «Fonds de Roulement» («fond da rotaziun»).
- 7 Missiva tar l'iniziativa dal pievel «Per dapli abitaziuns pajablas» e tar in conclus federal davart in credit general per augmentar il «Fonds de Roulement» a favur da la construcziun d'abitaziuns d'util public dals 21 da mars 2018; Fegl uffizial federal 2018 2213 2234 ([L admin.ch > Bundesrecht > Bundesblatt](#)).

Arguments

Comité d'iniziativa

En Svizra datti memia paucas abitaziuns pajablas. Malgrà ch'ils tschains bancars èn fitg bass, creschan ils pretschs da locaziun, perquai ch'ils possessurs d'immobiglias vulan pli e pli grondas renditas. Auter è quai tar purtaders d'immobiglias d'util public: Els lavuran senza finamira da rendita e dumondan tschains da locaziun bler pli bass. L'iniziativa pretenda dapli abitaziuns d'util public. Ina vasta alianza da federaziuns da locataris, da societads da construcziun e da proprietaris da chasas sco er d'organisaziuns da vegliadetgna e da giuven-tetgna sustegna l'intent.

Per dapli abitaziuns pajablas

L'iniziativa stgaffescha dapli abitaziuns pajablas. Quellas èn impurtantas cunzunt per famiglias e per la classa mesauna. Il tschains da locaziun è numnadamain lunschor il pli grond post d'expensas dal budget d'ina chasada.

Limitar la speculaziun

Il tschains da locaziun è creschids ils ultims onns continuadamain – malgrà tschains bancars bass. En blers lieus è il martgà d'abitaziuns anc adina fitg precar. Las locatarias ed els locataris pajan tschains da locaziun bler memia auts. Sch'ils tschains da locaziun fissan vegnids adattads a la reducziun dals tschains bancars, stuessan els esser oz 40 pertschient pli bass. En la construcziun d'abitaziuns d'util public n'èn tschains da locaziun excessivs ed augments arbitrars dals tschains da locaziun betg pussaivels. Uschia vegn il spazi d'abitar exclus duraivlamain da la speculaziun.

Per tschains da locaziun pli bass

Purtaders d'immobiglias d'util public pretendan per lur abitaziuns mo uschè bler, sco quai che quellas custan efectiva-main. Il tschains da locaziun èn perquai cleramain pli bass ch'en relaziuns da locaziun cun finamira da rendita. La differenza importa tranter dus e trais tschains da locaziun mensils per onn.

Per il bainstar general

Da la construcziun d'abitaziuns d'util public na profitan betg mo sias locatarias e ses locataris, mabain l'entira societad: Ella ha in effect mitigiant sin ils pretschs dal martgà d'abita-zions, porscha in'auta segirezza d'abitar, procura per ina maschaida sociala e distgargia las ovras socialas. Abitadis da societads cooperativas èn persistents e porschan savens servetschs ed infrastructuras per entirs quartiers.

**Realisaziun
efficazia**

L'iniziativa pretenda ch'i vegnian mess a disposiziun dapli areals per abitaziuns d'util public. Per quest intent dovri cunzunt mesiras fitg efficazias da la planisaziun dal territori.

**Abitar è in dretg
fundamental**

Abitar tutga tar ils basegns fundamentals. Perquai sto la politica procurar che tut la glieud possia chattar in'abitaziun adeguata e pajabla. Quai è fixà gia oz en la Constituziun federala. L'iniziativa realisescha finalmain questa incumbensa.

**Per sanaziuns
energeticas gistas**

Sanaziuns energeticas èn impurtantas per la protecziun dal clima. Daners da promoziun èn in agid, per che talas sanaziuns d'aventian finanziailmain supportablas. Ma displa-schaivlamain survegnan las firmas d'immobiglias er lura subvenziuns, sch'ellas disdeschan tut ils contracts da locaziun da l'immobiglia u sch'ellas fan ina renovaziun luxuriosa. A quai metta questa iniziativa ina fin.

**Recumandaziun
dal comité
d'iniziativa**

Perquai recumonda il comité d'iniziativa:

Gea

 bezahlbare-wohnungen.ch

 mieterverband.ch

Arguments

Cussegl federal

L'iniziativa fa prescripziuns memia severas e va memia lunsch. La construcziun d'abitaziuns duai s'orientar al basegn e betg ad ina quota. La realisaziun fiss colliada cun gronds custs e cun blera lavur administrativa. La promoziun d'enfin ussa è sa cumprovada, perquai che cun ella vegnan sustegnids en ina moda che correspunda als basegns projects d'abitaziuns d'util public. Il Cussegl federal refusa il project cunzunt per ils suandants motivs:

Avunda spazi d'abitar

La pretensiun, tenor la quala 10 pertschient da las abitaziuns construidas da nov duain esser en il futur en possess da purtaders d'immobiglias d'util public, è surfatga. Tut en tut datti avunda spazi d'abitar bun e finanzialmain supportabel. Uchia è la surfatscha d'abitar che stat en media a disposiziun a mintga persuna, daventada pli gronda, entant che la media da la grevezza tras la locaziun importa dapi blers onns var in tschintgavel da las entradas da las chasadas.

Gronds custs

Sche la quota da 10 pertschient stuess vegnir cuntanschida cun ils instruments da promoziun existents, fissan necessari tschintg giadas dapli emprests che oz. Mintga onn stuess la Confederaziun metter a disposiziun var 120 milliuns francs. Ultra da quai vegniss chaschunada blera lavur administrativa.

Nagins privilegis

Privilegis per purtaders d'immobiglias d'util public cuntradin a la chapientscha da concorrenza da l'economia da martgà. Sche societads cooperativas per la construcziun d'abitaziuns na fissan betg en cas da finanzia la quota d'abitaziuns novas pretendida, stuess gidar il maun public.

Il dretg da precumpra dischavantagescha personas privatas

Il dretg da precumpra pretendids dischavantageschan las personas privatas e n'en betg raschunaivels. Ils chantuns dastgan introducir gia oz dretgs da precumpra sut tschertas cundiziuns. Plinavant pon chantuns e vischnancas acquistar bains immobigliars da la Confederaziun per pretschs da martgà. Bains immobigliars adattads d'interpresas federalas sco per exempel da las Viafiers federalas vegnan vendids plitgunsch darar.

La strategia d'energia vegn sutminada

Il subvenziunament da sanaziuns energeticas sustegna la strategia d'energia 2050. Restricziuns sutminassan questa strategia. Ultra da quai profiteschan las locatarias ed ils locataris, perquai che custs accessorics pon vegnir spargnads sunter la sanaziun. E perquai ch'il subvenziunament sto vegnir resguardà en cas da relaziuns da locaziun existentas, na dastgan ils tschains da locaziun betg vegnir augmentads a bainplaschair.

Promoziun cumprovada

En singulas regiuns èsi per propi difficil da chattar spazi d'abitar adattà. Pervia da quai duai il fond existent vegnir augmentà a favur da la construcziun d'abitaziuns d'util public. Quel è sa cumprovà. L'augment concludì dal parlament maina meglier a la finamira che l'iniziativa che siglia sur las lattas ora cun la prescripziun severa da 10 pertschient.

Recumandaziun dal Cussegl federal e dal parlament

Per tut quests motivs recumondan il Cussegl federal ed il parlament da refusar l'iniziativa dal pievel «Per dapli abitaziuns pajablas».

Na

 admin.ch/abitaziuns-pajablas

Text da votaziun

**Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel
«Per dapli abitaziuns pajablas»
dals 22 da mars 2019**

L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 139 alinea 5 da la Constituziun federala¹,
suerter avair examinà l'iniziativa dal pievel «Per dapli abitaziuns pajablas»
ch'è vegnida inoltrada ils 18 d'october 2016²,
suerter avair gi invista da la missiva dal Cussegl federal dals 21 da mars 2018³,
concluda:

Art. 1

¹ L'iniziativa dal pievel dals 18 d'october 2016 «Per dapli abitaziuns pajablas» è
valaivla e vegn suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² L'iniziativa ha il suandant text:

La Constituziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 108 al. 1 e 5–8

¹ En collavuraziun cun ils chantuns promova la Confederaziun la purschida d'abitaziuns da locaziun favuraivlas. Ella promova l'acquist da proprietad d'abitaziuns e da chasas destinadas al diever persunal da privats sco er l'activitad da purtaders ed organisaziuns per la construcziun d'abitaziuns d'util public.

⁵ Ella procura ch'ils programs dal maun public ch'èn destinads a la promoziun da sanaziuns na chaschunian betg ina perdita d'abitaziuns da locaziun favuraivlas.

⁶ En collavuraziun cun ils chantuns persequitescha ella in augment permanent da la quota d'abitaziuns da purtaders per la construcziun d'abitaziuns d'util public, cumpareglià cun il dumber total d'abitaziuns. En collavuraziun cun ils chantuns procura ella che almain 10 pertschient da las abitaziuns construidas da nov sajan – sin nivel nazional – en proprietad da quests purtaders.

⁷ Per promover la construcziun d'abitaziuns d'util public autorisescha ella ils chantuns e las vischnancas d'introducir a lur favur in dretg da precumpra per bains immobigliars adattads. Ultra da quai als conceda ella in dretg da precumpra en cas da la vendita da bains immobigliars ch'èn en proprietad da la Confederaziun u d'interpresas federalas.

⁸ La lescha fixescha las mesiras ch'èn necessarias per cuntanscher las finamiras da quest artitgel.

¹ CS 101

² Fegl uffizial federal 2016 8357

³ Fegl uffizial federal 2018 2213

§

Art. 197 cifra 12⁴

*12. Disposiziun transitorica tar l'art. 108 al. 1 e 5–8
(Promoziun da la construcziun d'abitaziuns e da la proprietad d'abitaziuns)*

Sche la legislaziun executiva respectiva n'è anc betg entrada en vigur 2 onns suenter l'acceptaziun da l'artitgel 108 alineas 1 e 5–8 tras il pievel ed ils chantuns, decretescha il Cussegl federal per quest termin las disposiziuns executivas transitoricas en in'ordinaziun.

Art. 2

L'Assamblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar questa iniziativa.

⁴ La cifra definitiva da questa disposiziun transitorica vegn fixada da la Chanzlia federala suenter la votaziun dal pievel.

Detagls

Scumond da la discriminaziun
pervia da l’orientaziun sexuala

Arguments dal comité da referendum	→	22
Arguments dal Cussegl federal e dal parlament	→	24
Text da votaziun	→	26

Regulaziun actuala

Oz cuntegnan il Cudesch penal e la Lescha penala militar a disposiziun che protegia cunter discriminaziun ed incitaziun a l'odi pervia da la razza, pervia da l'etnia u pervia da la religiun.¹ Tgi che cuntrafa a quai, ristga in chasti da detenziun fin a 3 onns u in chasti pecuniar. Questa norma penala anti-rassistica han las votantas ed ils votants acceptà en ina votaziun da referendum.² Ella è en vigur dapi il 1. da schaner 1995.

Nov: orientaziun sexuala

Adina puspè vegnan umans attatgads verbalmain u corporalmain en la publicità pervia da lur orientaziun sexuala. Sco reacziun sin quai ha il parlament decidì da meglierar la protecziun e d'extender la norma penala existenta. Da nov duai esser scumandada er la discriminaziun pervia da l'orientaziun sexuala. Cun orientaziun sexuala è manegià, sch'ina persuna sa senta attratga da persunas da l'autra schlattaina (eterosexual), da la medema schlattaina (omosexual) u da tuttas duas schlattainas (bisexual). Betg manegiadas n'èn l'identità da schlattaina u preferenzas e praticas sexualas.

Premissas per la chastiabladad

In cumportament discriminant è chastiabel mo sut tshertas premissas. Quellas valan er per la norma penala extendida.

public

In cumportament discriminant è chastiabel mo, sch'el ha lieu publicamain. Remartgas en il ravugl da la famiglia u en il circol d'amis, per exempel a la maisa radunda, n'èn betg scumandadas.

- 1 Art. 261bis dal Cudesch penal, CS 311.0; art. 171c al. 1 da la Lescha penala militar, CS 321.0
([LZ admin.ch](#) > RM > Dretg federal > Collecziun sistematica).
- 2 La midada dal Cudesch penal e da la Lescha penala militar è vegnida acceptada en la votaziun dal pievel dals 25 da settember 1994 cun 54,6 %; Fegl uffizial federal 1994 V 531
([LZ admin.ch](#) > Bundesrecht > Bundesblatt).

intenziunà

In cumportament discriminant è chastiabel mo, sch'el ha lieu intenziunadamain. Quai vul dir, la delinquenta u il delinquent è conscient ch'il cumportament umiliescha in'otra persuna e fa tuttina u apostà quai.

misantrop

In cumportament discriminant è chastiabel mo, sch'el violescha la dignità umana. Quai è il cas, sche dretgs vegnan refusads a tschertas persunas u sche tschertas persunas vegnan designadas u tractadas sco umans inferiurs.

Acts chastiabels

Ultra d'umiliaziuns èn chastiabels differents auters acts: per exempel propaganda u incitaziuns a l'odi cunter persunas pervia da lur orientaziun sexuala. Plinavant na dastga en il futur nagin refusar ad ina persuna pervia da sia orientaziun sexuala ina prestaziun purschida publicamain. Las ustarias na dastgan per exempel betg trametter davent giasts, perquai che quels èn omosexuals. Er hotels, interpresas da transport, scolas, bibliotecas u kinos e bogns publics na dastgan betg discriminar las visitadras ed ils visitaders pervia da lur orientaziun sexuala. I n'emporta betg, sch'il cumportament discriminant ha lieu a bucca u en scrit, tras plets u cun maletgs e gests.

Provocaziuns e sgnoccas

Er sche la discriminaziun publica pervia da l'orientaziun sexuala è scumandada, dastgan vegnir exprimidas vinavant opiniuns criticas. Perquai dastgi er en l'avegnir vegnir discutà en moda cuntraversa – sco per exempel actualmain davart la «lètg per tuts». Medemamain pon vegnir exprimidas vistas religiusas e tematisadas differentas valurs. Schizunt remartgas provocativas, caricaturas e sgnoccas n'èn betg discriminantas e na vegnan betg chastiadas sin basa da la norma penala extendida – uschè ditg ch'ellas na violeschan betg la dignità umana.

**Protecziun da
l'entira gruppa**

Oz èn persunas protegidas mo indirectamain cunter discriminaziun, exclusivamain lura, sch'il cumportament discriminant cuntrafa ad auters artitgels da lescha (p. ex. violaziun da l'onur u blessura corporala). Plinavant vala quai mo per persunas singulas – la gruppa sco unitad (p. ex. las persunas omosexualas) n'è actualmain betg protegida. Cun l'extensiun da la norma penala vegn meglierada la protecziun.

**Chastiabel en
auters pajais**

En plirs pajais europeics è la discriminaziun pervia da l'orientaziun sexuala gia chastiabla. Il Cussegl da l'Europa e la ONU recumondan a la Svizra da rinforzar la protecziun cunter discriminaziun.

Arguments

Comité da referendum

Na a questa lescha da censura

«Memia blera libertad d'opiniun n'ha anc mai fatg far naufragi ina societad.» Nus duessan pensar a questa decleraziun, adina cur che politichers vulan restrenscher l'expressiun da la libra opiniun. Ed exactamain da quai sa tracti en connex cun l'extensiun da la norma penala antirassistica: Là, nua ch'ins ans vul vender la «protecziun cunter discriminaziun», sa tracti en vardad d'ina lescha da censura che smanatscha la libertad d'opiniun sco er la libertad da conscienza e da mastergn e che na schlia nagins problems.

Odi è gia
scumandà

Odi e discriminaziun èn cun dretg scumandads en Svizra. Tgi che permalescha u umiliescha publicamain personas sin basa da tschertas características, vegn condemnà da la societad e sancziunà dal dretg penal. Perquai èsi offendent e fauss d'inculpar pauschalmain la populaziun svizra d'esser dascusamain ostila a l'omosexualitad.

Naginas leschas
pseudo-protectivas

Persunas omosexualas èn gia daditg commembras equivalentas da la societad. Ellas na ston betg vegnir degradadas per lescha ad ina minoritad presumptivamain debla e degna da protecziun. Nus na duvrain naginas leschas pseudo-protectivas per tschertas gruppas. U nua èn las leschas spezialas per personas handicapadas, attempadas e cun surpaia?

Gia avunda
basas giuridicas

Per sa defender cunter violaziun da l'onur, cunter ingiuria, cunter smanatscha, cunter diffamaziun u cunter disfamaziun è il Cudesch penal gia ina basa giuridica solida (art. 173 ss. CP). Ulteriuras leschas che protegian apparentamain cunter discriminaziun, èn simplamain nunnecessarias e cuntraproductivas. Pertge che: I n'exista nagin dretg d'esser protegì cunter tut ils cumportaments ch'ins resenta sco offenders.

Nagina giusta simpatisanta

La lescha da censura pretenda da chastiar mo il «pled instigant». Fin nua ch'ìls cunfins da la libertad d'opiniun duain propi tanscher, n'è giuridicamain strusch cler. Las experientschas d'enfin ussa cun la norma penala antirassistica han mussà ch'il stadi ristga d'interpretar en moda arbitrara quests cunfins. Tut quai che s'avischina ad ina giusta simpatisanta è fitg privlus per ina democrazia!

Betg criminalisar opiniuns

Oz na sa naging exactamain, sch'ina critica da l'omosexualitad pratitgada e d'ulteriuras orientaziuns sexualas, ch'è motivada scientificamain ed ideologicamain, vegn a chaschunar conflicts penals. Las experientschas ch'èn vegnidas fatgas a l'exteriur cun las normas penals da discriminaziun mussan ch'ins sto temair precis quai. Da s'occupar criticamain e da s'exprimer publicamain davart l'omosexualitad e davart la bisexualitad duai dentant restar in punct da vista legitim, premess ch'i vegn distinguì tranter las persunas sco talas e l'orientaziun sexuala.

Recumandaziun dal comité da referendum

Perquai recumonda il comité da referendum:

Na

 zensurgesetz-nein.ch

Arguments

Cussegl federal e parlament

Per il parlament è la protecziun da personas cunter discriminaziun pervia da lur orientaziun sexuala insufficienta. Cun inamidada dal dretg penal vul el meglierar questa protecziun. La libertad d'exprimer sia opiniun na vegn betg violada tras quai. Discussiuns cuntraversas restan vinavant permessas. Scumandà vegn mo, che personas vegnan discreditas publicamain pervia da lur orientaziun sexuala. Il Cussegl federal ed il parlament sustegnan il project cunzunt per ils suandants motivs:

Dapli protecziun cunter discriminaziun

En Svizra na dastga nagin vegnir discriminà pervia da l'orientaziun sexuala. Quai tutga tar ils dretgs fundamentals che vegnan garantids da la Constituziun federala.¹ Per ch'ìls umans possian vegnir protegids meglier sto la norma penala vegnir extendida. Da nov è discriminaziun pervia da l'orientaziun sexuala chastiabla – independentamain da quai, sch'ellas sa drizzan cunter ina persona singula u cunter in'entira gruppa. Gist oz che las retegnientschas per exprimer odi èn bler pli pitschnas pervia da l'anonimitad supponida da l'internet e ch'in dumber fitg grond da personas po vegnir cuntanschì entaifer curt temp en spezial sur las medias socialas, èsi urgentamain necessari da meglierar questa protecziun.

Libertad d'exprimer sia opiniun garantida

D'exprimer opiniuns objectivas resta vinavant pussaivel, schizunt, sch'ellas èn formuladas en moda provocativa u exagerada. Las dretgiras dattan ina gronda paisa a la libertad d'exprimer l'opiniun ed applitgeschan la norma penala antirasistica en moda restrictiva. Ina sentenza pervia d'ina cuntravenziun cunter la norma penala na vegn betg pronunziada da levsenn. Damai ch'en ina democrazia duai esser permessa critica, particularmain en discussiuns politicas. Tgi che agescha cun respect, na ristga betg in chasti. Scumandà è mo, quai che violescha grevamain il coc da la dignitad umana. Sulettamain incitaziuns a l'odi, discriminaziuns e l'umiliaziun da personas u da gruppas da personas vegnan chastiadas.

1 Art. 8 al. 2 da la Constituziun federala:
«Nagin na dastga vegnir discriminà, particularmain betg pervia [...] da la moda da viver [...]»; CS 101
([LZ](#) admin.ch > RM > Dretg federal > Collecziun sistematica).

Fundamental per la societad

La dignitad umana è ina valur fundamentala da nossa societad. La democrazia viva da contacts da respect tranter umans. La discriminaziun periclitescha la convivenza paschaivla e n'ha nagina piazza en ina societad liberala e toleranta. Gist pervia da quai ha la votaziun davart quest project in effect da signal impurtant per ils dretgs fundamentals en Svizra.

Recumandaziun dal Cussegl federal e dal parlament

Per tut quests motivs recumondan il Cussegl federal ed il parlament d'acceptar la midada dals 14 da december 2018 dal Cudesch penal e da la Lescha penala militara (Discriminaziun ed incitaziun a l'odi pervia da l'orientaziun sexuala).

Gea

 admin.ch/scumond-discriminaziun

Text da votaziun

Cudesch penal e Lescha penala militara (Discriminaziun ed incitaziun a l'odi pervia da l'orientaziun sexuala) Midada dals 14 da december 2018

L'Assamblea federala da la Confederaziun svizra,
sunter avair gi' invista dal rapport da la Cumissiun per dumondas giuridicas dal
Cussegl naziunal dals 3 da matg 2018¹
e da la posiziun dal Cussegl federal dals 15 d'avust 2018²,
concluda:

I

Il decret qua sutvast vegnan midads sco suonda:

1. Cudesch penal³

Art. 261bis

Discriminaziun
ed incitaziun a
l'odi

Tgi che incitescha publicamain d'odiar u da discriminar ina persuna u
ina gruppa da persunas pervia da sia razza, pervia da sia etnia, pervia
da sia religiun u pervia da sia orientaziun sexuala,

tgi che derasa publicamain ideologias che han la finamira da discreditar
u da disfamar sistematicamain questas persunas u questas gruppas
da persunas,

tgi che organisescha, promova u sa participescha ad acziuns da propa-
ganda cun la medema finamira,

tgi che discreditescha u discriminescha publicamain en ina moda che
cuntrafa a la dignitad umana ina persuna u ina gruppa da persunas cun
pleds, cun scrittiras, cun maletgs, cun gests u cun metter maun vi dad
ella pervia da sia razza, pervia da sia etnia, pervia da sia religiun u
pervia da sia orientaziun sexuala ubain tgi che snega, bagatellisescha
malamain u emprova da giustifitgar per quests motivs genocids u
auters crims cunter l'umanitad,

tgi che refusa ad ina persuna u ad ina gruppa da persunas pervia da sia
razza, pervia da sia etnia, pervia da sia religiun u pervia da sia orienta-
ziun sexuala ina prestaziun offrida ch'è destinada a la generalitad,

vegn chastià cun in chasti da detenziun fin a 3 onns u cun in chasti
pecuniar.

¹ Fegl uffizial federal **2018** 3773

² Fegl uffizial federal **2018** 5231

³ CS **311.0**

2. Lescha penalà militara⁴

Discriminaziun
ed incitaziun a
l'odi

Art. 171c al. 1

¹ Tgi che incitescha publicamain d'odiar u da discriminar ina persuna u ina grupp da persunas pervia da sia razza, pervia da sia etnia, pervia da sia religiun u pervia da sia orientaziun sexuala,

tgi che derasa publicamain ideologias che han la finamira da discreditar u da disfamar sistematicamain questas persunas u questas gruppas da persunas,

tgi che organisescha, promova u sa participescha ad acziuns da propaganda cun la medema finamira,

tgi che discreditescha u discriminescha publicamain en ina moda che cuntrafa a la dignità umana ina persuna u ina grupp da persunas cun plets, cun scrittiras, cun maletgs, cun gests u cun metter maun vi dad ella pervia da sia razza, pervia da sia etnia, pervia da sia religiun u pervia da sia orientaziun sexuala ubain tgi che snega, bagatellisescha malamain u emprova da giustifitgar per quests motivs genocids u auters crims cunter l'umanità,

tgi che refusa ad ina persuna u ad ina grupp da persunas pervia da sia razza, pervia da sia etnia, pervia da sia religiun u pervia da sia orientaziun sexuala ina prestaziun offrida ch'è destinada a la generalità,

vegn chastia cun in chasti da detenziun fin a 3 onns u cun in chasti pecuniar.

II

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il Cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

**Il Cussegl federal ed il parlament recumondan
da votar ils 9 da favrer 2020 sco suonda:**

Na

**Iniziativa dal pievel
«Per dapli abitaziuns pajablas»**

Gea

**Midada dal Cudesch penal e da la Lescha
penala militar (Scumond da la discriminaziun
pervia da l'orientaziun sexuala)**

